

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาคการเกษตรเป็นภาคที่มีความสำคัญต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เนื่องจากเป็นภาคเศรษฐกิจที่ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศยึดเป็นอาชีพหลัก ผลผลิตจากการเกษตรนอกจากจะมีความสำคัญในฐานะที่เป็นสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนแล้ว ยังเป็นปัจจัยการผลิตหลักในภาคอุตสาหกรรมที่ต่อเนื่องจากภาคเกษตรกรรม รวมทั้งยังเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญของประเทศ อย่างไรก็ตามข้อเท็จจริงที่ยังปรากฏอยู่อย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบันก็คือ เกษตรกรที่ทำการผลิตในภาคเกษตรยังมีฐานะความเป็นอยู่ที่ยากจนและมีภาระหนี้สินเป็นจำนวนมาก เนื่องจากรายได้จากการเกษตรอย่างเดียวไม่เพียงพอที่จะมาเลี้ยงดูจนเจือครอบครัวได้ ทำให้เกษตรกรบางส่วนจำเป็นต้องอพยพครอบครัวละทิ้งถิ่นฐานเพื่อออกไปแสวงหารายได้ในภูมิภาคอื่นและเมืองใหญ่ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาแรงงานอพยพและปัญหาทางสังคม ในการผลิตทำให้มีรายได้ไม่เพียงพอเลี้ยงดูครอบครัว ส่งผลให้เกษตรกรขาดเงินทุนที่จะนำมาลงทุนเพื่อประกอบการผลิต ดังนั้นปัจจัยการผลิตที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ “สินเชื่อการเกษตร” จากการทำเกษตรกรจำเป็นต้องใช้สินเชื่อเพื่อการเกษตรนี้เอง ทำให้เกิดสถาบันการเงินเพื่อให้บริการสินเชื่อการเกษตรทั้งภาครัฐบาลและเอกชนเช่น ธนาคารพาณิชย์ หรือ นายทุนในหมู่บ้าน ซึ่งบุคคลเหล่านี้มักจะคิดอัตราดอกเบี้ยจากเงินกู้ที่ไม่แน่นอน และมีแนวโน้มที่ค่อนข้างสูงกว่าสถาบันการเงินโดยทั่วไป หลักเกณฑ์ในการกู้ยืมเงินมีไม่มากนัก บางครั้งไม่ต้องใช้หลักประกันใดๆ เพื่อค้ำประกันเงินกู้ตลอดจนจำกัดเงินกู้ ดังนั้นการกู้เงินจากเอกชนจึงได้รับความนิยมจากเกษตรกรเป็นอย่างมาก ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการกู้ยืมเงินในลักษณะนี้ของเกษตรกรพบว่า ในบางพื้นที่เกษตรกรประสบปัญหาการผลิต อาทิ ภัยธรรมชาติ เช่น ฝนแล้ง น้ำท่วม การระบาดของโรคและแมลง หรือภาวะการตลาดที่ทำให้ราคาผลผลิตตกต่ำเกษตรกรไม่สามารถชำระหนี้สินที่เกิดจากการกู้ยืม ได้รวมทั้งมีการกู้ยืมเพิ่มมากขึ้น เพื่อนำมาใช้ในการผลิต ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เกษตรกรประสบปัญหากับภาระหนี้สินล้นพ้นตัว และมีภาวะหนี้สินล้นพ้นตัว และมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2509 มีฐานะเป็นสถาบันการเงินระดับชาติ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้บริการสินเชื่อการเกษตรแก่เกษตรกรอันเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ ภารกิจตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาคือ เร่งสร้างสรรค์การพัฒนาภาค

การเกษตร โดยไม่เพียงแต่การช่วยเหลือทางการเงินเพื่อส่งเสริมอาชีพหรือการดำเนินการของเกษตรกร กลุ่มเกษตรกรและสหกรณ์การเกษตรเท่านั้น หากแต่รวมถึงการดำเนินกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรทั้งทางตรงและทางอ้อมในหลายๆ ด้าน ทั้งนี้เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์หลักคือ มุ่งยกระดับความเป็นอยู่ของประชากรที่ประกอบอาชีพในภาคเกษตร รวมทั้งเป็นการกระจายรายได้เพื่อพัฒนาชนบทอีกวิธีหนึ่ง โดยธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธ.ก.ส.) สาขาอำเภอปัว จังหวัดน่าน ได้จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2520 โดยทำหน้าที่รับผิดชอบลูกค้าในเขตอำเภอปัวและอำเภอบ่อเกลือ ซึ่งมีลูกค้าที่เป็นเกษตรกรรายบุคคลทั้งสิ้น 6,473 คน มีหนี้สินที่เกษตรกรขอกู้จำนวน 197,586,000 บาท และมีหนี้สินที่เกษตรกรค้างชำระจำนวน 18,385,000 บาท

จากที่ได้กล่าวมาในข้างต้นทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจในการศึกษาถึงความสามารถในการชำระหนี้ ตลอดจนปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ของเกษตรกรที่ขอสินเชื่อจาก ธ.ก.ส. โดยเลือก ธ.ก.ส. อำเภอปัวเป็นกรณีศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของเกษตรกรที่เป็นลูกค้า ธ.ก.ส. อำเภอปัว จังหวัดน่าน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของเกษตรกรที่เป็นลูกค้าของ ธ.ก.ส. อำเภอปัว จังหวัดน่าน
3. เพื่อทราบถึงปัญหาและอุปสรรคตลอดจนความต้องการของเกษตรกรลูกค้าของ ธ.ก.ส. อำเภอปัว จังหวัดน่าน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ธ.ก.ส. หรือสถาบันการเงินจะได้นำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้ในการกำหนดนโยบายการปรับปรุงคุณภาพสินเชื่อ และให้การอบรมแก่พนักงานสินเชื่อหรือพนักงานส่งเสริมของ ธ.ก.ส. ให้มีความรู้ความเข้าใจถูกต้องเพื่อปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพสูงสุด เป็นประโยชน์ต่อความมั่นคงของ ธ.ก.ส. หรือสถาบันการเงิน และเกษตรกรที่เป็นลูกหนี้ ธ.ก.ส. จะได้ใช้ประโยชน์จากงานวิจัยนี้เป็นแนวทางในการปฏิบัติตนให้เป็นลูกหนี้ที่ดีมีคุณภาพ จะเป็นผลดีต่อความสัมพันธ์ระหว่างตนเองและ ธ.ก.ส. หรือผู้ให้กู้ต่อไป นอกจากนี้ นักวิจัย นักวิชาการ นักศึกษา และประชาชนผู้สนใจทั่วไป ได้ใช้ข้อมูลจากการวิจัยนี้เป็นแนวทางในการศึกษาเตรียมตัวที่จะเกี่ยวข้องกับเรื่องสินเชื่อทั้งในฐานะผู้กู้และผู้ให้กู้สินเชื่อ และรวมถึงการอบรมค้นคว้าวิจัยความรู้เกี่ยวกับสินเชื่อ

สมมติฐานของการวิจัย

ลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยทางเศรษฐกิจของเกษตรกร ประกอบด้วยตัวแปรอธิบาย 7 ตัวแปร คือ อายุ การศึกษา ประสบการณ์ในการใช้เงินกู้สถาบันการเงิน จำนวนสถาบันการเงินที่เป็นหนี้ การประกอบอาชีพ ระยะเวลาที่เป็นหนี้ และรายได้ของเกษตรกร มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการชำระหนี้สินเชื่อธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ของเกษตรกร อำเภอปัว จังหวัดน่าน

ขอบเขตและวิธีวิจัย

การศึกษานี้ ครอบคลุมกลุ่มเกษตรกรของ ธ.ก.ส. อำเภอปัว เกี่ยวกับความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ โดยศึกษาเกษตรกรที่เป็นลูกค้ำของ ธ.ก.ส. อำเภอปัว และมีการขอสินเชื่อตลอดจนมีภาระในการชำระคืนเงินกู้แก่ ธ.ก.ส. อำเภอปัว จังหวัดน่าน

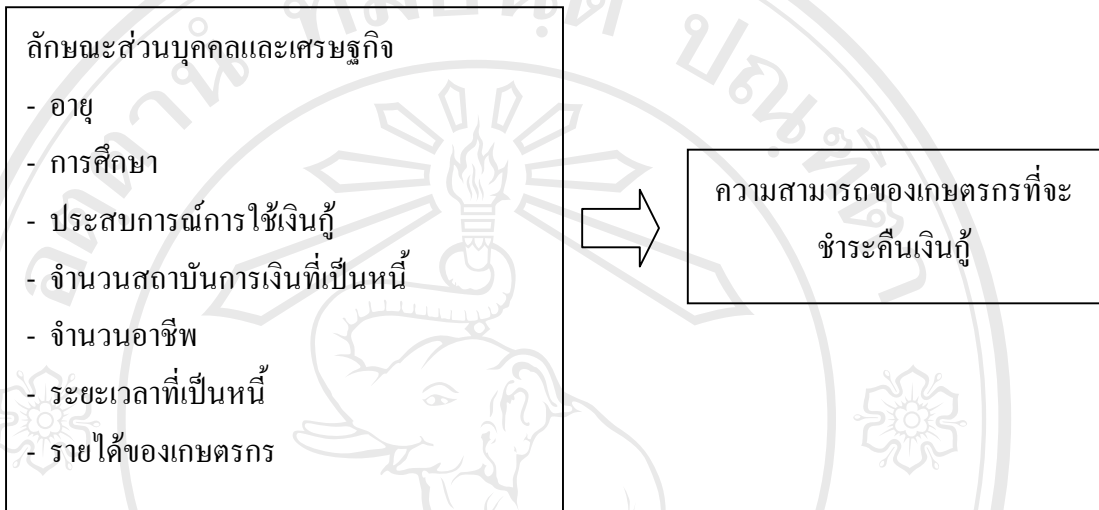
กรอบแนวคิด

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการให้สินเชื่อ และความสามารถในการชำระหนี้คืนของลูกหนี้ ซึ่งสถาบันการเงินซึ่งส่วนใหญ่เป็นธนาคาร ได้กล่าวถึงสาเหตุที่ลูกหนี้ไม่สามารถที่จะชำระหนี้คืนให้ธนาคารได้ มาจากสาเหตุหลายประการ คือปัญหาของบุคคลธรรมดาเป็นส่วนใหญ่ เช่น เจ็บป่วย ตกงาน ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ขายสินค้าไม่ได้ ขาดสภาพคล่อง ก่อการขาดทุน เป็นต้น สาเหตุดังกล่าวนี้จะเห็นกัน โดยทั่วไป แต่มิได้บ่งสาเหตุต่างๆ ดังกล่าวมีอิทธิพลต่อความสามารถในการชำระหนี้ของเกษตรกรแก่ ธ.ก.ส. มากน้อยเพียงใด เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความสามารถในการชำระหนี้ของเกษตรกรแก่ ธ.ก.ส. ออกเป็น 7 ปัจจัยคือ อายุ การศึกษา ประสบการณ์การใช้สินเชื่อ จำนวนสถาบันการเงินที่เป็นหนี้ จำนวนการประกอบอาชีพ ระยะเวลาสัญญาเงินกู้อายุ รายได้ของผู้กู้

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)

ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

นิยามศัพท์

ความสามารถของเกษตรกรที่จะชำระหนี้สินเชื่อ หมายถึง การที่เกษตรกรชำระคืนเงินกู้ให้กับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ของเกษตรกรในแต่ละเดือน

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) หมายถึง ธนาคารที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้บริการสินเชื่อการเกษตรและสถาบันเกษตรกร ในอัตราดอกเบี้ยที่เหมาะสม การวิจัยนี้หมายถึง ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาปัว อำเภอปัว จังหวัดน่าน

หนี้เงินกู้ หมายถึง สินเชื่อการเกษตรที่เกษตรกรกู้ยืมไปเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายและลงทุนในการเกษตร

สินเชื่อการเกษตร หมายถึง เงินที่เกษตรกร ลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร นำไปใช้ในการลงทุน เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายทางการเกษตร เช่น ค่าปุ๋ย ค่ายาฆ่าแมลง ค่าจ้างแรงงาน เป็นต้น

แหล่งเงินกู้ในระบบ หมายถึง การเงินที่มีการดำเนินธุรกิจ โดยสถาบันการเงินต่างๆ ภายในขอบเขตของกฎหมาย มีระเบียบ กฎเกณฑ์ที่ต้องปฏิบัติแตกต่างกันไป เช่น ธนาคารไทยพาณิชย์ และ ธ.ก.ส. เป็นต้น

หนี้บุคคลธรรมดา หมายถึง สินเชื่อการเกษตรที่ให้สำหรับเกษตรกรทั่วไปได้กู้ยืมเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการทำการเกษตร

หนี้นิติบุคคล หมายถึง สินเชื่อการเกษตรที่ให้สำหรับกลุ่มเกษตรกร โดยมีกฎหมายที่รับรองให้เป็นนิติบุคคล เพื่อให้กลุ่มเกษตรกรนำไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพ

แหล่งเงินทุนนอกระบบ หมายถึง แหล่งการเงินที่เกิดขึ้นตามความจำเป็นและความต้องการทางเศรษฐกิจและสังคมในแต่ละท้องถิ่น เช่น พ่อค้า นายทุน และเพื่อนบ้าน เป็นต้น

เกษตรกรลูกค้า หมายถึง เกษตรกรที่ได้รับการสอบสวนเข้ามาเป็นลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ตามระเบียบและข้อบังคับของธนาคาร

ประเภทเงินกู้ หมายถึง เงินกู้ระยะสั้น ระยะปานกลาง เกรดเงินสด ระยะยาวเพื่อการเกษตร และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร

ประเภทการใช้เงินกู้ หมายถึง เงินกู้เพื่อใช้เป็นค่าใช้จ่าย หรือเป็นค่าลงทุนในกิจกรรมการเกษตร

การใช้เงินกู้ผิดวัตถุประสงค์ หมายถึง การที่เกษตรกรได้ใช้เงินกู้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ของการกู้เงินที่ได้แจ้งไว้กับธนาคาร

อายุ หมายถึง อายุของเกษตรกรผู้กู้ หรือผู้ที่มีอำนาจดำเนินการแทนนิติบุคคลที่เป็นผู้กู้ (เกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส.) คิดเป็นปี

ระดับการศึกษา หมายถึง วุฒิการศึกษาของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.)

ประสบการณ์การใช้เงินกู้ หมายถึง เกษตรกรลูกค้าที่ได้เคยใช้สินเชื่อของสถาบันการเงินมาก่อนที่จะมาเป็นผู้กู้ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ในขณะนี้ ช่วงระยะเวลาที่เคยเป็นหนี้ยาวนานกี่ปี ช่วงระยะดังกล่าวนี้ถือว่าเป็นประสบการณ์ ทั้งนี้สถาบันการเงินที่เคยใช้สินเชื่อนั้นอาจเป็นสถาบันการเงินอื่นๆ หรือเป็นบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ที่เป็นผู้กู้ยืมในปัจจุบันก็ได้

จำนวนสถาบันการเงินที่เป็นหนี้ หมายถึง เกษตรกรลูกค้าที่เป็นหนี้สถาบันการเงินในหลายแห่งในขณะเดียวกัน

จำนวนอาชีพ หมายถึง จำนวนที่เกษตรกรลูกค้าที่ดำเนินกิจการประกอบอาชีพ จะมีความชำนาญและความสามารถหรือความถนัดในการทำอาชีพหรือธุรกิจนั้นๆ

ระยะเวลาที่เป็นหนี้ หมายถึง ระยะเวลาที่เกษตรกรลูกค้าเป็นหนี้สถาบันการเงินตั้งแต่เริ่มเป็นหนี้มาถึงปัจจุบัน ในสัญญากู้เงินกับสถาบันการเงิน

รายได้ของเกษตรกร หมายถึง รายได้ของเกษตรกรลูกค้าที่ได้รับในทุกเดือน